

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2022 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Olgierd Dąbrowski – Żegalski

Protokolant: st. sekr. sąd. R. B.

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Olsztynie – Piotr Miszczak

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2022 r.

sprawy:

G. M. (poprzednio używającego nazwiska D., a wcześniej M.), s. Z. i H. z d. B., ur. (...) w M.,

z jego wniosku o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w związku z niewątpliwie niesłusznym pozbawienia wolności,

na podstawie art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693)

orzeka

- wniosek oddala;
- na podstawie art.13 cytowanej ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń (...) koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	II Ko 216/22
1. WNIOSKODAWCA		
G. M.		
2. ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki
1.		

2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
1.	<p>W dniu 1.09.2022 r. do Sądu Okręgowego w Olsztynie wpłynął wniosek pełnomocnika G. M. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 2.019.611,56 zł, tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę na skutek niesłusznego pozbawienia go wolności w sprawie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy, sygn. akt VIII 296/86, w związku z działalnością wnioskodawcy na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty oraz kosztów ustanowienia pełnomocnika.</p> <p>Pełnomocnik oparł swoje żądanie o treść art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.2021.1693) – dalej jako ustawa lutowa.</p>	G. M. wniósł o zasądzenie kwoty zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.
3.	Inne	
1.		

3. Ustalenie faktów			
3.1. Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	G. M. został zatrzymany w dniu 10.10.1985 r. i tymczasowo aresztowany. Postawiono mu zarzut	załączniki do wniosku o zadośćuczynienie	17-29

działania wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, w celu wywołania niepokoju publicznego, instalowania bez wymaganego zezwolenia urzędnika nagłaśniającego, w celu nadawania audycji nawołujących do bojkotu wyborów.

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy wyrokiem z dnia 15.05.1986 r. w sprawie sygn. akt VII K 292/86 uznał G. M. za winnego przestępstwa z art.282a § 1 k.k. z 1968 r. i art.45 prawa prasowego i skazał go na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Ten sam Sąd, w dniu 5.08.1986 r., na mocy amnestii, umorzył postępowanie karne wobec G. M. i uchylił tymczasowe aresztowanie.

G. M. był pozbawiony wolności w powyższej sprawie przez blisko 10 miesięcy, tj. od dnia 10.10.1985 r. do dnia 5.08.1986 r.

Od wspomnianego wyroku Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy Prokurator Generalny w sierpniu 1986 r. wniósł rewizję nadzwyczajną na korzyść wnioskodawcy.

W kwietniu 1987 r. G. M. zawarł związek małżeński i przyjął nazwisko żony – D..

	<p>Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 20.08.1992 r., w sprawie sygn. akt II KRN 109/92 uniewinnił G. D., a wniesioną na jego korzyść rewizję nadzwyczajną pozostawił bez rozpoznania.</p> <p>Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22.01.1998 r., w sprawie sygn. akt VIII Ko 2314/92 zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz G. D. łączną kwotę 33.000 zł (po denominacji) z tytułu odszkodowania za poniesioną szkodę (3.000 zł) oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (30.000 zł), wynikłe z niesłusznego skazania go wspomnianym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 15.05.1986 r. w sprawie sygn. akt VII K 292/86.</p> <p>Podstawą orzeczenia był art. 487 § 1 k.p.k. z 1969 r.</p> <p>Wyrok nie był zaskarżony i stał się prawomocny, a G. D. wypłacono zasądzone środki.</p> <p>G. D. rozwiódł się i wrócił do poprzedniego nazwiska – M..</p>	
<p>kopia postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie w sprawie VIII Ko 2314/92</p>	<p>39-42</p>	
<p>zeznania G. M.</p>	<p>54v.-55v.</p>	

akta VIII Ko 2314/92	załącznik		
3.2. Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.			

4. ocena DOWODÓW		
4.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1	załączniki do wniosku o zadośćuczynienie	treść jest niesprzeczna, a strony ich nie kwestionowały
kopia postanowienia Sądu Wojewódzkiego w Warszawie w sprawie VIII Ko 2314/92	treść jego jest niesprzeczna, a strony go nie kwestionowały	
zeznania G. M.	- są konsekwentne; - podawał tylko to, co mu wiadome, przedstawił w sposób obiektywny przebieg zdarzenia; - nie zachodzą żadne okoliczności, które mogłyby wpłynąć na ujemną ocenę wiarygodności tego dowodu;	
akta VIII Ko 2314/92	treść jego jest niesprzeczna, a strony go nie kwestionowały	
4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz		

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwiężle o powodach nieuwzględnienia dowodu
5. PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.		
Zwiężle o powodach podstawy prawnej		
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
1.	Art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1693)	Art. 8 ust. 4 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1693)
Zwiężle o powodach podstawy prawnej		
Na wstępie należy podnieść, że przepis art.8 ust. 4 ustawy lutowej rzeczywiście stwarza możliwość zasądzenia na rzecz osoby represjonowanej tzw. "uzupełniającego" odszkodowania lub zadośćuczynienia, ale tylko wtedy gdy przemawiają za tym względy słuszności. To „uzupełniające” odszkodowanie		

<p>lub zadośćuczynienie jest swoistym odstępstwem od zasady niedopuszczalności ponownego rozpoznania sprawy prawomocnie zakończonej (res iudicata). Można skorzystać z tego przepisu tylko w sytuacji, jeśli zostanie stwierdzone, że mamy do czynienia z dysproporcją pomiędzy tym, co na rzecz wnioskodawcy (występującego wcześniej z takim roszczeniem w trybie przepisów k.p.k.) już zasądzono i co już otrzymał, a tym, co otrzymałby składając wniosek obecnie w trybie przepisów ustawy lutowej.</p>		
Inne		
3.	1.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
6. ROZSTRZYGNĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
1.	Kwota główna	Odsetki
1.		
Zadośćuczynienie		
2.	Kwota główna	Odsetki
1.	Niezbędne jest wykazanie, że <u>dysproporcja o jakiej była mowa w punkcie 5.2 musi być istotna, wręcz rażąca</u>	wniosek oddalono

(z uwzględnieniem odpowiedniej waloryzacji kwoty świadczenia wypłaconego uprzednio).

Sprawy o odszkodowanie i zadośćuczynienie z ustawy lutowej toczą się na podstawie przepisów procedury karnej, a uzupełniająco, na co zezwala treść art. 558 k.p.k., stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, z których z kolei wynika, że ciężar udowodnienia danego faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Zatem powinność wykazania twierdzeń uzasadniających zgłoszone w całości roszczenia (w tym przypadku o zadośćuczynienie) obciąża wnioskodawcę i działającego na jego rzecz pełnomocnika, a nie sąd.

Wspomnianym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z dnia 22.01.1998 r., w sprawie sygn. akt VIII Ko 2314/92 zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz G. D. łączną kwotę 33.000 zł (po denominacji) z tytułu odszkodowania za poniesioną szkodę (3.000 zł) oraz zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (30.000 zł), wynikłe z niesłusznego skazania go wspomnianym wyrokiem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 15.05.1986 r. w sprawie sygn. akt VII K 292/86.

Podstawą orzeczenia był art. 487 § 1 kpk z 1969 r. (odpowiednik art.552 obowiązującego k.p.k.).

Wyrok nie był zaskarżony i stał się prawomocny, a G. D. wypłacono zasądzone środki.

W sprawie VIII Ko 2314/92 orzekający sąd już wtedy wziął pod uwagę wszystkie okoliczności,

na jakie wskazuje pełnomocnik wnioskodawcy w obecnym wniosku, a wnioskodawca w swoich aktualnych zeznaniach. Poczynione w tamtej sprawie ustalenia odnoszą się do zakresu krzywd, jakich doznał wnioskodawca w związku z niesłusznym pozbawieniem go wolności w sprawie VII K 292/86 przez wspomniany okres blisko 10 miesięcy.

W ocenie Sądu Okręgowego w Olsztynie wspomniane ustalenia ze sprawy VIII Ko 2341/92 są pełne, nie budzą wątpliwości i potwierdza je sam wnioskodawca, który nie wnosił o ich uzupełnienie. Sąd Okręgowy w Olsztynie uznaje je za własne bez potrzeby ich powielania. Podczas rozprawy w dniu 28.11.2022 r. wnioskodawca wręcz stwierdził, że nie ma żadnych nowych okoliczności, o których by nie wspomniał w tamtym postępowaniu.

W sprawie VIII Ko 2314/92 zasądzono na rzecz G. M. zadośćuczynienie w kwocie 30.000 złotych, co w realiach 1998 r. nie było kwotą niską, a z pewnością nie było kwotą symboliczną.

Na marginesie należy przypomnieć, że w czasie, gdy zapadło wskazane wyżej orzeczenie obowiązywał przepis art. 8 ust. 1a ustawy lutowej, wyznaczający sztywną maksymalną granicę łącznej wysokości zadośćuczynienia i odszkodowania wynoszącą łącznie 25.000 zł. (wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1.03.2011 r., P 21/09, Dz. U. 2011.53.277 przepis ten został uznany za niekonstytucyjny). Wszystkie zasądzone w tamtym okresie kwoty odszkodowań i zadośćuczynień, w oparciu o ustawę lutową musiały

być miarkowana do górnej granicy określonej w ustawie.

W przypadku postępowania VIII Ko 2341/92 takie ograniczenie nie istniało, bowiem odszkodowanie i zadośćuczynienie orzeczone w oparciu o przepis art. 487 § 1 kpk z 1969 r. (odpowiednik art.552 obowiązującego k.p.k.). Zatem orzekający w tej sprawie sąd, dysponując pełną wiedzą o doznanych cierpieniach przez wnioskodawcę, mógł orzec o zadośćuczynieniu i odszkodowaniu w znacząco wyższej kwocie, natomiast nieusatysfakcjonowany takim rozstrzygnięciem wnioskodawca mógł odwołać się od takiego wyroku żądając wyższego zadośćuczynienia.

W postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Olsztynie nie kwestionowano poprzednich ustaleń dokonanych przez sąd w sprawie VIII Ko 2314/92, ale też nie pojawiły się żadne nowe okoliczności mające wpływ na ustalenie zakresu krzywdy jakiej doznał wnioskodawca z powodu pozbawienia go wolności w sprawie VII K 292/86, w związku z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Należy wskazać, że w obecnym wniosku, przy wyliczeniu dochodzonego roszczenia pełnomocnik odwołuje się do powszechnie dostępnego wskaźnika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw publikowanym przez Główny Urząd Statystyczny (GUS). W ocenie Sądu, o ile odwołanie się do powszechnie dostępnych danych GUS może być uznane za racjonalny wskaźnik jako podstawę przy

wyliczaniu tego typu roszczeń, o tyle przyjęte przez pełnomocnika wyliczenia oparte na przemnożeniu dni pozbawienia wolności wnioskodawcy przez wysokość miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw z daty złożenia wniosku, a więc w tym przypadku żądanie kwoty przekraczającej 2 mln złotych jest zdecydowanie zawyżone, wręcz abstrakcyjne w realiach tej sprawy.

Gdyby przyjąć za obiektywny wskaźnik porównawczy bardziej dostępne dane publikowane przez GUS dotyczące przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w latach 1950-2022, przy założeniu, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie wynosiło w 1998 r. ok. 1240 zł. (dane publikowane przez GUS – k. 53), to okazałoby się, że kwota 30.000 zł, w roku 1998 odpowiadała ponad 24-krotności takiego wynagrodzenia, a więc z pewnością w czasie, kiedy była zasądzona i wypłacona wnioskodawcy nie była kwotą niską i miała istotną wartość nabywczą (analogicznie, przy przyjęciu, na dzień orzekania 24-krotności takiego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, które wynosi obecnie ok. 6.000 zł, to kwota wyniosłaby ok. 144.000 zł).

W tych okolicznościach, w ocenie Sądu nie mamy do czynienia z istotną dysproporcją pomiędzy tym, co na rzecz wnioskodawcy już zasądzono i co już otrzymał w postępowaniu VIII Ko 2314/92, a tym co otrzymałby składając wniosek obecnie w trybie przepisów ustawy lutowej.

W ustawie lutowej nie przewidziano żadnych, normatywnych

(„sztywnych”) kryteriów w oparciu, o które należałoby określać wysokość zadośćuczynienia. Pozostawiono to praktyce orzeczniczej w konkretnych sprawach. W tym przypadku również przepisy Kodeksu cywilnego dotyczące zadośćuczynienia ograniczają się do wskazania, że zasądzona suma ma być "odpowiednia" (art. 445 § 2 k.c. w zw. z § 1 k.c.). O tym, czy zasądzone zadośćuczynienie jest odpowiednie decyduje sąd orzekający w danej sprawie na podstawie zindywidualizowanych kryteriów, wynikających z materiału dowodowego sprawy, po rozważeniu wszystkich istotnych i ustalonych okoliczności. Odnoszenie wysokości należnej kwoty zadośćuczynienia wyłącznie i wprost do innych (podobnych) spraw jest nieuprawnione z uwagi na to, że rozmiar krzywdy, w kontekście konkretnych ustaleń stanu faktycznego danej sprawy, musi być zawsze określony indywidualnie. A przywoływane we wniosku pełnomocnika wnioskodawcy sprawy odnoszą się do zgoła odmiennych stanów faktycznych, rodzajów i rozmiarów krzywd doznanych przez wnioskodawców.

W konsekwencji Sąd uznał, że w realiach tej sprawy (nie kwestionując ogromu cierpień jakich nie powinien był doznać wnioskodawca na skutek pozbawienia go wolności w sprawie VII K292/86, w związku z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego), brak jest takich okoliczności, które nie zostały uprzednio wzięte pod uwagę przez sąd w postępowaniu VIII Ko 2314/92 oraz takich względów słuszności, które, w

	oparciu o przepis art.8 ust. 4 ustawy lutowej uzasadniałyby uwzględnienie wniosku, chociażby w części, i zasądzenia na rzecz osoby represjonowanej, tzw. "uzupełniającego" zadośćuczynienia.	
Inne		
3.	1.	
7. Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU		
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

8. KOsztY procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2	Zgodnie z art. 13 ustawy z 23.2.1991 r. "Koszty postępowania w sprawach objętych ustawą, w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa".

9. PODPIS